

Prop. 13 L

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i rettsgebyrloven (nedjustering av gebyr)

*Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 15. november 2024,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

I denne proposisjonen foreslår departementet justering av gebyret for behandling av begjæringer om utlegg som fremgår av lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr (rettsgebyrloven) § 14 første ledd første punktum, slik at gebyrene tilsvarende de gjennomsnittlige kostnadene staten har ved å produsere den aktuelle tjenesten (selvkost). Gebyrene er knyttet til rettsgebyret (R), som er et grunngebyr som danner utgangspunkt for beregning av betaling for visse offentlige tjenester. Gebyret som betales for tjenesten er sammensatt av grunngebyret (R) og en multiplikator. Rettsgebyret er etter forslaget i Prop. 1 S (2024–2025) på 1 314 kroner.

Departementet foreslår å redusere gebyret ved å endre multiplikatoren i rettsgebyrloven § 14 første ledd første punktum fra 1,21 til 0,69.

Ved fastsettelsen av gebyrene er det tatt hensyn til Finansdepartementets «Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering», jf. rundskriv R-112/15. Det er en målsetning at gebyrene ikke skal overstige de gjennomsnittlige kostnadene staten har ved å produsere de aktuelle tjenestene, samtidig som betaling fullt ut bør dekke kostnadene basert på kostnadseffektiv drift (selvkost), jf. punkt 3.2.2 fastsetting av satser. Forslagene til gebyrnivå baserer seg på selvkostberegninger foretatt av Politidirektoratet.

Lovendringen vil medføre inntekter og utgifter i samsvar med forslaget til statsbudsjettet for 2025

i Prop. 1 S (2024–2025). Det foreslås ikrafttredelse 1. januar 2025, gitt Stortingets vedtak av statsbudsjettet for 2025.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

Mange av gebyrene betales av vanskeligstilte grupper, og brukerne bør ikke betale høyere gebyrer for offentlige tjenester enn selvkost. I Prop. 10 L (2015–2016) *Endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer)* punkt 1 og punkt 5 ble det varslet at departementet ville foreta en nærmere vurdering av gebyrene, og eventuelt komme tilbake til Stortinget med forslag om reduksjoner. Det vises også til den nærmere gjennomgangen av høringsinstansenes innspill i den nevnte lovproposisjonens punkt 5. Departementet har tidligere foretatt etterfølgende nedjusteringer av gebyrer, jf. Prop. 9 L (2018–2019) *Endringer i rettsgebyrloven (justering av gebyrer)*, Prop. 34 L (2020–2021) *Endringer i rettsgebyrloven (nedjustering av gebyr for utleggsbegjæringer)* og Prop. 12 L (2021–2022) *Endringer i rettsgebyrloven (nedjusteringer av gebyrer)*.

3 Nedjustering av gebyret for behandling av begjæringer om utlegg

Etter rettsgebyrloven § 14 første ledd første punktum betales 1,21 ganger rettsgebyret for begjæ-

ring om utlegg (1 545 kroner i 2024). Det betales ikke rettsgebyr for underholdsbidrag mv. og for tvangsbøt etter barnelova § 65, eller når det første gang fremmes ny begjæring om utlegg for krav som fastslått i dom, kjennelse eller rettsforlik etter behandling i forliksrådet etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-7, med mindre den opprinnelige utleggs-saken ble fortsatt etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-7 tredje ledd, jf. rettsgebyrloven § 14 første ledd andre og tredje punktum.

Gebyret skal betales selv om begjæringen senere blir trukket tilbake eller avvist, jf. rettsgebyrloven § 14 niende ledd. Gebyret innkreves som hovedregel etterskuddsvis, jf. ellefte ledd.

For utleggstrekk besluttet av skattekontor, bidragsfogd, Statens innkrevingsentral eller annen særskilt namsmann, betales ikke gebyr, jf. rettsgebyrloven § 14 siste ledd.

Selvkostberegningene til Politidirektoratet følger av tabell 3.1.

Namsmannen har effektivisert saksbehandlingen knyttet til utlegg, blant annet ved bruk av nye digitale løsninger, herunder selvbetjeningsløsninger for publikum som bidrar til at flere tar kontakt med namsmannen før en utleggsforretning avholdes.

Politidirektoratet har, basert på tidsstudier i 2021 og 2022, beregnet kostnader for å levere sine tjenester. Etter beregningene til Politidirektoratet koster det staten i gjennomsnitt omtrent 906 kroner å behandle en begjæring om utlegg. Departementet legger disse beregningene til grunn. Gjeldende gebyr er dermed høyere enn kostnaden namsmannen har for å behandle sakene. For å nå målet om selvkost, må multiplikatoren endres.

Departementet foreslår derfor at gebyret i rettsgebyrloven § 14 første ledd første punktum reduseres til 0,69 R (906,66 kroner i 2025).

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Basert på beregninger fra Politidirektoratet, antas nedjusteringen av gebyret å ville gi en reduksjon i inntektene til statskassen på totalt 406 millioner kroner årlig, gitt at (R) blir justert til 1 314 kroner. Dette vil i 2025 gi et samlet provenytap på om lag 350 mill. kroner bokført og 406 mill. kroner påløpt under Justis- og beredskapsdepartementet.

Antallet utleggsforretninger i restanse er i dag på omtrent 116 000 saker, og restansene vil, ifølge Politidirektoratet, fortsette å være høye gjennom 2025. Det vil derfor være et etterslep på gebyrinntektene i 2025 fra saker innregistrert i 2024, forutsatt en stabil saksinngang. En stor del av sakene i restanse, som det er forventet vil bli behandlet i 2025, vil være innregistrert i 2024 med 1,21 R som gjeldende sats. Ved behandlingen av saker i restanse, benyttes multiplikator og R som var gjeldende på det tidspunktet saken ble registrert inn.

5 Merknader til endringer i rettsgebyrloven

Til § 14

Første ledd gjelder begjæring om utlegg etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 7. Gebyret for behandlingen av en slik begjæring er i dag høyere enn selvkost, og multiplikatoren endres fra 1,21 R til 0,69 R.

Tabell 3.1 Begjæring om utlegg i kroner

Ressursbruk	
Lønn	353
IKT-systemer	92
Porto, papir, faglitteratur	69
Utvikle nye digitale løsninger	6
Klagebehandling, veiledning og veiledning vedr. saken	386
Totalt	906

Endringer i rettsgebyrloven (nedjustering av gebyr)

Justis- og beredskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i rettsgebyrloven (nedjustering av gebyr).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i rettsgebyrloven (nedjustering av gebyr) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i rettsgebyrloven (nedjustering av gebyr)

I

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr
gjøres følgende endringer:

II

Loven gjelder fra 1. januar 2025.

§ 14 første ledd første punktum skal lyde:
For begjæring om utlegg betales *0,69* ganger
rettsgebyret.
